

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrta leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje št. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inzeratov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 250 za 1/64 strani K 1— Privlačnejšemu oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 48.

V Ptuj v nedeljo dne 30. novembra 1913.

XIV. letnik.

Posurovelost.

Kdo bi tajil, da se je pričela na Slovenskem posurovelost z grozovito naglico širiti! Kar je inteligentnega v teh krajih, vse toži radi te posurovelosti, radi tega divjastva, ki dela našim deželam tudi med tujimi ljudmi le sramoto.

Ne mislimo pri temu samo na ono posurovelost, ki jo izlivajo slovenski listi vsak dan med ljudstvo liki neposušljivemu viru smradljive gnojnice. Slovenski prvaški listi so postali prave kloake, prava sramota časnikarskega poklica in prava karikatura javnega mnenja. V njih menjajo osebni napadi z vlačugarskimi dovtipi, z razobešanjem najintimnejših dogodkov družinskega in zasebnega življenja. Pa vse to se objavlja brez vsacega višjega smotra in cilja. Ne objavlja se to, da bi se gotove rak-rane na ljudskem truplu ozdravilo, marveč objavlja se vse to iz navadnega čiftskega veselja do škan-dala . . . Pa ne samo slovensko časopisje zastuplja slovensko ljudstvo. Žalibog, da so posamezni člani gotovih stanov istotako le pohujševalci ljudstva. Ne mislimo pri temu le na gotove prvaške dohtarje, ki naravnost vzgajajo v ljudstvu veselje do procesiranja in tožarenja. Pribiti pa moramo, da je danes žalibog stokrat dokazano dejstvo, da živi le malo procentno število slovenskih duhovnikov tako, kakor bi morali v zmislu predpisov svojega stanu in svoje vere živeti! Prav žalostno je, da ni skoraj nobenega greha, ki ne bi ga bil že izvršil ta ali oni politični duhovnik v naših krajih.

Ljudstvo pa vse to vidi in sliši. Kdo bi se torej čudil, da noče biti čeda boljša od pastirja? Ljudstvo vidi kaplano ponoči za dekletami laziti, — in fantje naj bi živeli kakor sv. Alojzij? Ljudstvo vidi duhovnike, ki se po ulici pretpavajo in pobijajo, — in fantje naj bi bili „izgubljeni“, ako se preklofatajo? Gorjè tistemu, ki spravi pohujšanje v svet . . .

Ni torej čudno, da se širi med-slovenskim ljudstvom, zlasti med nezrelo mladino, posurovelost na naravnost nebovpijoči način. Vsak dan čujemo, da so se fantje v tem ali onem kraju zaradi praznega ničta stekli, da so tega ali onega napadli in pobili, da koljejo drug drug z nožmi, kakor mesarji teleta, da pobijajo sinovi stariše, možje žene, — vsak dan se poroča o kakem roparskem napadu, pri katerem znaša plen večinoma le par krajcarjev, — o tatvinah in sleparijah niti ne govorimo; — vsak dan pa čujemo tudi o detomarih, o posiljenju, o zlorabi nedoletnih otrok in o propalosti niti šoli odraslih otrok . . . Žalostne litanijske so to, — ali resnične so!

Kdo je kriv? Kje je vir zla?

Iz nezmiselnih političnih razlogov zapeljuje se komaj šoli odrasle fantaline v ponočevanje in pijančevanje. Zbira se jih na shodih, na katerih se jih hujska proti odraslim ljudem, ki imajo slučajno drugo politično mnenje. Koliko prepira med stariši in otrokom se je že iz političnih vzrokov napravilo, koliko poštenih zarok že pred poroko razdrlo, koliko zločinov povzročilo? Mladina še nima zmožnosti, da bi vsako stvar resno presojala, da bi znala pametno odločevati v političnih in javnih stvareh. Zato je njeno sovraštvo fanatično in nepremišljeno. Pa mladina išče tudi v vsaki priredbi svoje veselje in razkošje. Ako obleče kdo fantom rdečo srjaco, ne bodejo v nje samo za procesijo hodili, marveč tudi na gostilniške veselice. In gostilna prinese pijančevanje in pijančevanje pretep in pretep zločin . . . Istotako stoji stvar z deklinami. Naj jih stariši učijo še tako pošteno življenje, naj jim povejo še tako očitno nevarnost gotovih sladkih priložnosti, — v družbi lahkomišelnih družbenih obmolknijo opomini poštenih starišev, rujna kapljica vinčka razburi živca, — in marsikatera deklina šla je poštna na veselico „Marijine“ družbe, nazaj pa je prišla kot bodoča detomorilka . . .

Kdo je torej kriv?

Pretepi se vršijo v 99% slučajih zaradi žensk. Po veseljih, po gostilniških zabavah, katere prirejajo naši prvaki, so taki pretepi običajni. In konec je — bolnišnica ali ječa. Ali ni žalostno, da je velika množina slovenskih fantov že kaznovana, predno pride k vojakom? Krivi so tisti, ki so mladino zapeljavali v gostilniško krokanje, v ponočevanje in njema sledečo pretepavanje . . . Fantje se navadijo tega pijančevanja. Danes gredo v gostilne zaradi „shoda“, jutri zaradi „teatra“, pojutrajem zaradi petja, in tako mislijo končno, da je dan izgubljen, ako se ne konča pozno ponoči v gostilni. Nazadnje pa zmanjka denarja; oče je vesel, da zamore davke plačati. Fant prične krasti, prične se pripraviti z domačimi, je len in trdovraten; končno postane cestni ropar . . . Tudi takih slučajev bi se dalo stotero naštet!

Kdo je kriv?

Svoj čas so duhovniki mladino učili spoštovanja do starišev, veselja do dela, ljubezni do grude, ponosa do poštenega mladinskega življenja, — danes pa je mladina steber shodov, „teatrov“, krčmarskih veselje, ponočevanje! In polagoma se polasti mladine tista grozna posurovelost, ki ne pozna nobenih mej, nobenih

vzorov in ciljev, nobenih naukov in postav, nobenega spoštovanja in nobene pohlevnosti.

Pravi povzročitelji te posurovelosti pa obračajo hinavsko oči in kažejo na naprednjake, češ da so ti krivi te splošne posurovelosti. Nam naprednjakom, ki pošteno vzgojnjemo svoje otroke, ki ne poznamo hujskarije, očitajo to! In posuroveli posamezniki verujejo to!

Ali v slovenskem ljudstvu je še dovolj zdravega jedra, tako da se bode polagoma osvobodilo tistih škodljivcev, ki prihajajo s krinko „narodnosti“ in „pobožnosti“ med ljudstvo, katerih cilj pa je le poneumiti ter posuroveti ljudstvo!

Zobna krèma

KALODONT

Ustna voda 17

Politični pregled.

1.000 mesecev star postane naš presvitli cesar Franc Jožef I. decembra meseca t. l.

Delegacije so stopile dne 12. t. m. skupaj in so si za predsednika dra. Leo izvolile. Predložil se je skupni proračun za l. 1914, ki kaže sledeče številke: 1. Ministerstvo za zunanje zadeve 9,554.188 K. — 2. Vojno ministerstvo i. s. armada: 239,586.207 kron; mornarica: 38,138.580 K. — 3. Skupno finančno ministerstvo: 2,589.205 K. — 4. Kontrola računov 168.636 K. — Vse skupaj torej čez 290 milijone kron. Nepokritih ostaja od teh potrebščin več kot 194 milijonev, od katerih bode Avstrija 123,408.727 K, Ogrska pa 70,630.152 K plačala. K temu pridejo pa še izvanredni krediti i. s. za ustavljenice armade 7,900.000 K, za material poljske artiljerije 200.000 K, za zgradbe trdnjav 24,800.000 K, izredni kredit za oboroženje 316,618.000 K, za nastavljenice mornarice 47,500.000 K, za pristanišča 500.000 K in za vojaške odredbe med balkansko krizo 40,400.000 K. — Davkoplachevalci se teh velikanskih svot lahko veselijo!

Prestolni govor cesarja ob priliki otvoritve delegacij omenil je nakratko avstro ogrsko stališče napram balkanski krizi. Naglašal je, da se je skupaj z zavezniki posrečilo, preprečiti z ustanovitvijo Albanije prodiranje Srbov do Jadranskega morja. Posebno povdarjal je prestolni govor iskreno razmerje, ki veže našo monarhijo

ALI SE VAM NE SMEJE SRCE, CENJENA GOSPODINJA,

če ogledujete svoj bliščec beli zaklad na perilu? In ni li potratna in nespamet, uničevati to drago perilo s slabim in samo navidezno cenejšim milom? S Schichtovim milom, znamka „Jelen“, se ne snaži perilo samo brzo in brez truda. V sled zajamčene neškodljivosti mila z jelenom se obdrži mnogo let kot nove, obdrži vedno svoj beli blek in ima prijeten vonj.

do Nemčije. To prijateljsko razmerje in sploh trozveza ostane i zanaprej temelj zunanje politike našega cesarja. Prestolni govor je končal z zahvalo na vrlo avstro-ogrsko armado. Natančno pojasnil je minister Berchtold zunanjo politiko naše monarhije na Balkanu.

Pomilostil je naš cesar aprila meseca na 5 let težke ječe obsojenega Italijana Mario Sterle.

Železnice v Bozniji hoče vlada graditi, predno bi ustregla štajerskim in koroskim opravičenim željam glede lokalnih železnic. Bosanske železnice zahtevale bi od davkoplachevalcev: Od prvega leta grajenja pa skozi 60 let letnega doneska 4.858.086 kron; od drugega leta zopet skozi 60 let nadaljni donesek 2.600.000 K; od tretjega leta skozi 60 let zopet donesek 3 milijone kron; vse skupaj torej okroglo 600 milijone kron. Naši štajerski in koroski prebivalci pa naj čakajo i naprej na velepotrebne lokalne železnice, katere zahtevajo že skozi desetletja in katere se jim tudi že desetletja sem obljubujejo!

Deželnozbornske volitve na Kranjskem. Volilni boj se je pričel, to pa s tako ostudno brutalnostjo, da dela pač vsemu slovenskemu ljudstvu sramota. Neverjetno skoraj je, kakšnih sredstev se poslužujejo zlasti slovenski klerikalci, da bi pobili svoje politične nasprotnike. Značilno je že, da sta odgovorna urednika obeh vodilnih listov dva državna poslanca, katere štiti imuniteta; tako lahko lista prosto obrekujeta in psujeta. Doselej volilni boj na Kranjskem tudi v resnici ni ničesar drugega prinesel, nego očitanja sleparij in tatvin ter osebne, pobalske napade. To je „kultura“! Res, zadnji žganjar se mora sramovati slovenskih voditeljev!

Novo vojaške plače se vpeljejo s 1. januarjem 1914. Dobivali bodo: feldvebel na dan 70 vinarjev, čugfirer 45, korporal 30, gefreiter 20 in vojaki 16 vin. Izplačevale se bodo te plače 1. in 11. vsacega meseca za 10 dni, 21. vsacega meseca pa za ostale dni.

Pol milijona vojakov bode Avstro-Ogrska kmalu tudi v mirnem času imela. Leta 1914 bode znašalo mirovno stanje armade, mornarice, obeh domobranstev in bosenske vojne moči 492.000 mož.

Grozno izseljevanje. Iz ogrske občine Esstro v komitatu Szatmar so se že skoraj vsi moški prebivalci izselili. Te dni zapustil je tudi občinski predstojnik svojo domovino in je odpotoval čez „veliko lužo.“ Oblast nima nobenih sredstev soper to izseljevanje.

Tožba radi veleizdaje. Decembra meseca vršila se bode sodnijska razprava zaradi veleizdaje, ki jo je dvignilo državno pravdnništvo zoper 94 ogrskim Rusinom.

Franc Košut, ki je bil smrtnonevarno obolel, je zopet okreval in se namerava celo zopet ženiti.

Bulgarija ima zdaj po končanih balkanskih vojnah velike notranje boje in zlasti stoji prestol kralja Ferdinanda na trohnelih nogah. Nesrečno prebivalstvo dela kralja odgovornega za vse, kar se je v zadnjih mesecih godilo. Ni izključeno, da se pojavi v Bulgariji v kratkem

revolucija, ki prežene Ferdinanda in njegovo družino, čeprav se to vest krčevito zanikava. Dognano doslej pač ni, kdo je kriv bulgarske nesreče, ali kralj Ferdinand ali pa minister dr. Danev. Gotovo je le to, da je zahrbtna politika Rusije Bulgarijo na rob propada spravila.

Proti panslavizmu, za katerega se slovenski voditelji tako gorko zavzemajo, borijo se slovanski Poljaki že leta sem. V zadnjem času pa so se pričeli proti njemu boriti tudi Bulgari, katerim je prijateljstvo do Rusije tako hudo škodo povzročilo. Pred kratkim bil je na Dunaju neki vplivni bulgarski državnik, ki se je napram uredniku „Reichspost“ tako-le izrazil: Največje izgube na Balkanu je doživela Rusija. Balkanska zveza, ki bi imela biti orožje Rusije, se je podrla; v Bulgariji se je vse, kar je navidezno bulgarsko ljudstvo z Rusijo vezalo, do korenine posušilo. Panslavizmu in neoslavizmu dalo se je zadnji sunek. Največji dobiček Avstro-Ogrske leži brezdomno v razpadu balkanske zveze, ki bi se zamogla spreminiti v protiaavstrijsko zvezo. Zopetno urenitve balkanske zveze pa je najmanj za toliko časa izključeno, dokler živijo današnje generacije in z njimi spomini na temne prepade polne groze, ki so se v razburjenju zadnjih dveh vojen med balkanskimi narodi odprli... Tako sodi bulgarski državnik!

Revolucija se pripravlja na Ruskem. Tako je izjavil voditelj doslej jako zmernih „oktobristov.“ Ni čuda, — zverinsko nasilje carjevih krvnikov mora roditi protiodpor.

Ruska kultura. Kakšne so razmere v „blazeni“ Rusiji, dokazuje dejstvo, da se je od proglasitve ustavne prostosti (oktober 1905) na Ruskem obsodilo 40.000 oseb zaradi političnih prestopkov. Od teh 40.000 nesrečnežev je krvava carska vlada čez 3000 oseb na smrt obsodila in obesila, več kot 10.000 oseb pa v dosmrtno ječo v „katorgo“ pognala. Grozovito trpinčenje morajo ti jetniki pretrpeti. Zato je postal samomor med njimi prava epidemija; kajti smrt je le rešitev pred počasnim hiranjem in umiranjem vsled lakote. Zdaj se je združilo veliko število najpomembnejših mož in žena vseh svetovnih držav, ki se obračajo na zahodno-evropejske kulturne narode in zahtevajo od njih pomoč nesrečnim ter večinoma nedolžnim ruskim jetnikom. Seveda bode to zaman, kajti kogar drži ruska biriška vlada v svojih krvavih krempljih, tega ne izpusti več.

Rusko-kitajski spor se je, kakor poročajo listi, za sedaj s posebno pogodbo končal. V tej pogodbi pripozna Rusija, da stoji zunanja Mongolska pod kitajsko suvereniteto. Kitajska pa pripozna mongolsko autonomijo.

Državne volitve v Italiji so se vršile pretleko nedeljo. Nova zbornica obsega: 81 socialnih demokratov, 9 republikancev, 45 članov opozicije, 23 klerikalcev in 349 članov raznih vladinih strank. Najlepše uspehe so dosegli socialni demokratje.

Kupčija z dekleti. Te dni enkrat se je v Varšavi 89 judovskih trgovcev z dekleti nakrat zaprlo. To je grozna številka! Te zverine v clo-

paši. Nobenega kozlička ni bilo vmes. Ko bi takrat ena teh ovc skočila čez most v Dravo, gotovo bi bile vse druge ovce za njo poskakale. K večjem doktor Brumen bi ostal na mostu, ker on je bil vedno bolj svojeglaven. Ja, lepo je bilo takrat, ko je vladala med ptujskimi prvaki sloga. Zdaj pa je vse skupaj — fač. In to je žalostno, skoraj za zjokati se je!

Zadnjič sem sedel v Mohoričevi krčmi „pri srbskem Petru“ in sem poslušal žnidarja Vesjaka, ki je glasno razlagal svoje misli o Balkanu. „Skoda Vesjakove glavice za vsak dan“, sem si mislil, kajti ta žnidar ima jeziček, bolj špicast nego njegove šivanke. Kar nakrat pride v krčmo eden tistih dohtarjev, katerih imamo zdaj hvala Bogu v Ptujju več, kakor cigan uši. Bil je dohtar Brunčko, novodobni Goliat, ki pogoltno vsak dan par „nemčurjev“, kakor da bi bili sardele. In glej, ta Brunčko se je pričel pridušati čez dohtarja Fermevca, ker ta baje nima tako hudega apetita na sardele. Vrata so se odprla in prišel je zopet en dohtar, kajti pri Mohoriču zahajajo zdaj sami dohtarji. Samo Vesjak še ni postal dohtar. Novi došlec bil je

Iz malega katekizma gospodinstva. Ne nalagaj sebi in svoji gospodnji več dela, nego je potrebno, da napravi domačijo nežno in prijetno. Ne zapravljaj. Pazi nato, da so vsa jedila, ki jih tvojim dajes, čedna, redilna in lepa za pogledati. Zato rabi za pečenje vedno kemično čisti, priznani dr. Oetker prašek za pecivo. Pomaga ti štediti na delavski moči, denarju in času. Pomaga ti dobro in redilno kuhati ter peči.

veški podobi, ki prodajajo mlada dekleta po zloglasnih hišah! Skrajni čas bi pač bil, da bi se vse civilizirane države združile v skupnem odporu proti tem hijenam.

Revolucija v Mehiki postaja vedno bolj resna in je pričakovati vsak trenutek vmešavanje združenih držav severne Amerike. Pri Juarezu se je vršila te dni med ustaškimi vojniki pod generalom Villa in med vladinimi pristaši velika bitka, za katere izid se pa še ne ve. Boji so jako grozoviti.

Štedljivost
pri kuhanju
doseže le tista gospodinja, ki uporablja
MAGGI-JEVE kocke
(gotova goveja juha)
po 5 vinarjev.

Vsaka kocka da, — če se jo polije s 1/4 litrom vrele vode, — 1 krožnik izvrstne goveje juhe, katere se tudi uporablja kot juha za vkuhanje, za polivanje omak, zelenjav i. t. d.

Pri nakupu naj se pazi na ime MAGGI in na varstveno znamko

zvezdo s križcem

Novice.

Zapuščena vas je Wollstein na Nemškem. Vas je daleč od vsakega prometa, zemlja je jako revna, in tako so se prebivalci na vse vetrove razšli. Prišla je nedelja, ko je zvonček cerkve zadnjič zadonel, ko so se vrata šole za vedno zaprle. Kakor izumrta je vaška pot. Le iz enega dimnika se kaže proti večeru dim; stara kraljva pastirka ni hotela domačije zapustiti in živi sama ter zapuščena v zapuščeni vasi.

dr. Gosak, ki je takoj povedal, da ima v Ptujju pravzaprav edino on eksistenčno pravico. Skregali so se potem, kdo bi smel pravzaprav za večjo pravico kmetom knofe trgati. In takoj sem videl, da tudi pri pravaških dohtarjih ni več sloge. Najbolje bi bilo po mojem mnenju, ako bi tožil dr. Horvat dra. Jurtelo, dr. Gosak dra. Brunčka, dr. Brumen dra. Fermevca, potem zopet dr. Visenjak Horvata, Fermevc Brumena, Jurtela Gosaka, in tako naprej, dokler bi ne zatožili zadnje strgane hlače. Na ta način bi se vsaj dognalo, kateri teh gospodov je mlečno kašo iznajdel in sme slovensko ljudstvo reševati.

Ja, to bi bilo fino! Sicer pa imamo še en tucat slovenskih rešiteljev, oblečenih v črne halje. Ti so še hušji gadje! Namesto da bi roženkranc molili, pa rajtajo procenete v svoji klošterski posojilnici ali pa šminkajo Marijine device, kadar gredo na Hajdino teater špilati. Kajti odkar je Jager odšel, je Hajdina napol izgubljena. In ker mnogokrat „sokoli“ tja frčijo, se je bati, da bi ne postali Hajdinčani liberalci. Saj n. p. Graharjeva pobožnost še ni posebeno stara. Svetujem torej tistim ptujskim gospodom,

Babilonski stolp.

Spisal Tobišmar.

Časi so slabi, dragi moj „Stajerc“, in meni je zmanjkalo drobiža in pijače in korajže, celo tintnik je suh kot poper. Zmanjkalo mi je celo čikov in zato sem res hudo izstradan. „Stajerc“ urednik kadi samo fajfo in sploh ni z mano zadovoljen, ker mu premalo pišem. No, z urednikom tudi niso vsi ljudje zadovoljni! Klerikalci se jezijo, ker ni hotel z ekspres-cugom odpotovati tja v ono deželo, kjer ni muh. Sveta Johanca se jezi nad urednikom, ker v njegovi pisarni ni smela krvi švicati. Pobožni učitelj Šerona se togotuje nad urednikom, ker ga še vedno vidi v pisarni sedeti, čeprav je Šerona opetovano svojo kozjo brado kazal skozi uredniška okna. Celó doktor Brunčko ni zadovoljen z urednikom, ker se ta niti tega grogovnika ne boji. Tako ni nikdo z njim zadovoljen. On pa z mano ne.

No, pa dandanes sploh nikjer ni prave zadovoljnosti. Slovenski prvaki v Ptujju so bili enkrat vendar edini in složni, kakor ovce na